

Висока трава

Дівчинка стояла посеред високої трави. З усіх боків її оточували живі стіни. Вони рухались і колихали в собі вітер, а дитині здавалося, що довкола розповзаються гнізда невидимих змій, лишаючи по собі вкрадливий шурхіт і рух. Щоправда, їх було чути при самій землі, тоді як вище й аж до самісінького неба неслося тужливе й протяжне:

— Горечко!!! Господи, прости й помилуй! Синочку мій!..

Дівчинка озирнулася. Виразні очі кольору зрізаного стебла вчлупнули страх, і той покотився, неначе трав'яні хвилі, у самісіньку гущавину.

— Синочку!!!

Завмерла. Русява голівка лякливо втислася в плечі. Тихо. Не дихай. Тоді дорослі не помітять і не знайдуть. Дівча вкотре озирнулося навсібіч і спробувало втихомирити тремтіння тіла, але воно вперто відмовлялося коритися. Мала втікачка прикипіла поглядом до трави, чекаючи, що ось-ось звідти вигулькне чиясь рука і вхопить її. Нікого. Серце калатає в грудях так гучно, що боляче дихати, а вітер-пустун лащить до ніг і тріпоче поділ дитячої сукні. Збоку навіть могло видатися, що дівчинка збирається злетіти над трав'яними хащами й полинути невагомою хмаринкою якомога далі звідси. А може, вона того справді хотіла?

— Горе!!!

На сільському обійсті голосила жінка — висока й худа, як жердина. Голосила страшно, припадала до землі, билася об неї головою й набирала повні пригорщі. Чорної, густої. Якби могла, то, мабуть, усипала б ту землю в самісіньке серце, наповнивши його по вінця, аби не відчувати раптової пустки, що засмокувала

цієї миті всенький світ. Молодша сусідка стояла поруч, налякано хрестилася й коли-не-коли кидала швидкий погляд у сад, який розрісся відразу за будинком. Там колихалося море. Високе й зелене, воно ховало в собі дівчинку. Вона була мала, лише п'ять рочків, тому пірнула в траву з головою, годі й розгледіти.

— Матвійвно, цитьте!.. Дівча налякали, забігло он, і не знайдеш.

Жінка підвела обличчя, зчорніле чи то від раптової біди, чи від землі, обпекла поглядом і прохрипіла:

— А бодай вона зслизла, як мати її непутяща!

Сусідка тріпонулася й аж залякла. Тільки кліпала вигорілими віями, мов теля перед забоєм.

— Та... що це ти? Як... це ти? Матвійвно, Бога побійся! То ж дитина.

Господиня захиталася, обхопивши розпатлану голову брудними руками.

— Її утроба. Її. Нечестивиці. Плоть від плоті. Ні крихти ж Михайла мого, ні рисочки... синочка... — крик застряг у грудях і пішов углиб жінки, усе глибше, глибше, аж поки до серця вліз отрутою й прошипів уже там своє моторошне «синочку».

Дівчинка не втрималася й побігла від того крику, занурюючись у зелену пастку. Трава лізла в очі, чіплялася за рученята й ніжки, впивалася в шкіру, хапала русяве волосся й силкувалася побороти малу остаточно, а та схлипувала, падала, підводилася й шепотіла самими вустами:

— Мамо... мамочко...

Лише голос трави у відповідь. Попереду, позаду, ліворуч, праворуч — скрізь. Нема йому початку й нема кінця.

— Матусю...

І вже з іншого світу чи з іншого берега голос:

— Лесю! Дівчинко, де ж ти?

Спинилася. Губенята тремтять, по обличчю — солоний дощ.

— Де мама?

Поряд опиняються чийсь порепані долоні, у них засохла земля, також солоня й гірка. Ці руки підхоплюють дівчинку, піднімають високо й урешті міцно притискають до теплого тіла, у якому, здається, навіки оселяється плач.

— Дитинко... онучко моя... рідненька...

Сусідка, дивлячись на жінку з онукою на руках, знову хреститься і, вже не соромлячись, розмазує сльози обличчям.

— Йой-йой! Наробив ти, Михайлику, горя! Ой, наробив! Свою душу занастив і їхні махом єдиним.

* * *

День, коли в невеличкому селі Бувальці з'явилася маленька дівчинка, був чорним. Почорнила його звістка, що котилася від хати до хати, немовби літня пожежа.

— Мишко Райський загинув.

— Як?

— У метро. На колію стрибнув, просто під колеса потяга.

— Лишенько яке! А може... тее... випадково?

— Якби ж то. Свідки були. Свідомо. Стояв і чекав, а потім тільки шелеп!

— Матінко Божа! А Матвіївна як?

— Лежить біля труни, сама на мерця схожа. Годі відірвати бідолашну від сина, ні до кого не озивається, навіть на онуку очей не зведе.

— На онуку???

— Та він же з дитиною був. На очах у дочки й порішив із собою.

— Як то? А чого?

— Хтозна.

— Певно, через жінку. Зникла Вірка. Усі речі у квартирі, лише документів нема. Як у воду канула.

— З коханцем дременула.

— З коханцем? Дитина ж. Та й Михайла любила до нестями.

— Тоді чого ж хлопець під колеса кинувся? З доброго дива?

Авжеж, з полюбовником Вірка. Зникла ж бо, нема ніде. Певно, знайшла багатшого, а Мишко, бач, прикипів до... художниці. Йй-богу, відьма. Ще й малювала, як навісна.

— Отож.

Над хатами перекинула відро ніч і хлопнула з нього темрявою, проте мало не в кожному вікні ще довго світилося. Жінки смажили, пекли й варили, приправляючи страви гірким зітханням, чоловіки ладналися копати свіжу могилу й нишком чухали потилицю: ну хіба не клята ота любов звела хлопця зі світу? На самому крайчику вулиці, у невеличкому будинку, лише на дві кімнати, горіла свічка.

Так мало бути. Посеред ліжка з високими залізними бильцями в м'якій перині лежала дівчинка й слухала ніч. А ще голоси. Вона не розуміла, чому опинилася тут, тому слухала уважно, сподіваючись, що в словах, які шелестіли в темряві, можна буде віднайти підказку.

— То підійшов костюм, га? Бо я все щодо розміру сумнівалася. Не бачила ж Михася років із три точно.

— А не видно? Як картинка, лежить. Легінь. Не скажеш, що геть-чисто понівечений.

— Матвійвну знову вкололи? Наче затихла.

— Фельдшерка була, то впорснула заспокійливе... От тільки я з ліку збилася вкотре. Не переживе Зоя, ой, не переживе.

— Ш-ш-ш. Не навроч. У неї ж ондечки є для кого. Мала ж Михасева тут. Забрали з Києва... навісного.

Дівчатко на слові «Київ» тріпонулося серед високих подушок. Лесі так хотілося втекти звідси. Куди? Голоси знали. У Київ, бо там є її ліжко. Не таке велике й м'яке, але її. І квартирка крихітна — не те що цей будинок. Зате в ній Леся знала кожен куток і навіть темряви не боялася і звуків. Їх було завжди багато, часом дівчинка навіть думала, що дев'ятиповерхівки — то вулики, тільки для людей. А ще в них... хтось неодмінно дихав за стіною, а тут... Раптом тишу розтяло навпіл:

— Пугу.

Жінки заворушилися, певно, хрестячись. Леся розплющила одне око й помітила, що світло від свічки затремтіло чи заколихалося.

— Пугу.

— Чуєш, Степанівно?

— Сичі.

— Пугу-пугу-пугу.

— Вони. Без них лихо не обійдеться.

Леся вкусила свій кулак і зі страху мало не обмочила постіль. Дівча ніколи не чуло про таких птахів, тому подумало, що це щось значно страшніше. Може, потвори які? Бродять десь у темряві. А що, як жертви собі шукають? А як знайдуть її? Дівчинка підбгала під себе ноги й стала схожа на розпульсовану цятку, маленьку таку, крихітну, непомітну. Хотілося плакати, але навіть плакати було лячно. От і тремтіла, як вогник свічки, тієї, що... що біля труни, а ще шепотіла беззвучно, самими вустами, щоб подумки кричати,

скільки було сили, таке рідне й рятівне: «Мамочко». От лишень темрява відповідала:

— Пугу-пугу-пугу.

* * *

Що може вигадати дитина, коли чогось боїться? А коли боїться всього? Лесин страх розповзався й множився, навіть сподіване світло нового дня не зробило його бодай на крихту меншим. От дівчинка й вигадала гру. Так-так. Схованки. Вона лежала серед високих подушок, мов у схованці часу. Пухнаті, м'які, з вишивкою, вони затуляли малу від решти світу, а дівча вдавало, що спить і не помічає нічого, зовсім ні-чо-го: ні людей, ні тіней, ні рухів, ні голосів. Хоч довкола із самісінького ранку щось відбувалося. Заходили й виходили люди, рипіли двері, чулися плач і молитви. Якась жінка принесла для неї темненьке платтячко й тихенько поклала поруч.

— Вдягни.

Леся кліпнула й ускочила в ту сукню за мить, щоб одразу ж пірнути назад у подушки. І знову з головою. Аби не чіпали більше. А її й не турбували, лишень погодувати спробували, та з переляку дівча не змогло проковтнути й шматка хліба. Тихо. Вона знову лежить і не знає скільки. Поруч чути кроки, шепіт. Чому всі шепочуться? Може, нічні потвори викрали в людей голоси? А вона лежатиме тихо, так тихо, щоб усі думали — спить. Сон — то добре, сон — то порятунок, а вигаданими сновидіннями можна відмежуватися від кімнати, де пахне так незвично, а люди в чорному хитають головами, що чудернацькі годинники.

— Лесю...

Шепіт почувся коло самого вуха. Здавалося, майже торкнувся шкіри, натомість мала стисла її так міцно, що перед внутрішнім зором затанцювали кола й цяточки.

— Дівчинко... Час. Треба прощатися з татом.

Татом? Леся зіщулилася.

— А може, не варто, Іванівно? Диви, як злякалася. Ще мале, усе одно нічого не розуміє.

— Та хоч свічку б потримала. І без того душа покійного спокою не знатиме. Священик не відспіває, бо не годиться, хай дитина свічку потримає.